

พฤติกรรมการออมและการส่งเสริมการออมของพนักงานฝ่ายสนับสนุน
และฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
Saving behavior and Saving promotion of the Support and the
Academic Staffs, Navamindrathiraj University

กนกลักษณ์ วิลเลียมส์^{1*} และบรรดิษฐ์ พระประทานพร²
Khanoglux Williams^{1*} and Bhandij Prapathanporn²

Received 23 August 2022
Revised 27 November 2022
Accepted 19 December 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงานฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายวิชาการ และ 2) ศึกษาการส่งเสริมการออมของพนักงาน ผลการศึกษา พบว่า 1) พฤติกรรมการออมของฝ่ายสนับสนุน โดยส่วนใหญ่มีการออมทั้งสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการออมในสถาบันการเงินส่วนใหญ่ คือ เงินฝากธนาคาร สำหรับการออมที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ส่วนใหญ่ คือ ออมทองคำ และซื้อประกันชีวิต โดยเงินออมที่คาดว่าจะออมอยู่ระหว่าง 1,001-5,000 บาทต่อเดือน และเป้าหมายในการออม เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต และใช้จ่ายในยามชรา/เจ็บป่วย สำหรับฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายด้านที่พักหรือที่อยู่อาศัย เฉลี่ย 14,084.80 บาทต่อเดือน รูปแบบการออมเป็นการออมทั้งในสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ โดยออมในสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่ คือ เงินฝากธนาคาร สำหรับการออมในรูปแบบอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นทองคำ และซื้อประกัน และ 2) การส่งเสริมการออมของมหาวิทยาลัย พบว่า มีการส่งเสริมการออมของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น สหกรณ์ กรุงเทพมหานคร กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการส่งเสริมการออมดังกล่าว ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัย สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการจัดทำแนวทางหรือนโยบายในการส่งเสริมการออมให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

คำสำคัญ พฤติกรรมการออม , การส่งเสริมการออม , พนักงานมหาวิทยาลัย

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

¹ M.B.A., Student in Business Administration Program, Suan Sunandha Rajabhat University.

*Corresponding author, email : Khanogluxwilliams@gmail.com

² บธ.ด. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 2558. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต และหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

² Doctor of Business Administration, Eastern Asia University, 2015. Program Lecturer M.B.A. & D.B.A. (Business) Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University.

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the saving behavior of the support and the academic staffs and 2) to study the saving promotion of the support and the academic staffs. The results showed that 1) the support staffs mostly had the savings in both financial institutions; the banks and other forms of savings in non- financial institutions; the gold and life's insurance. 2) It revealed that the university usually promoted the saving methods such as the BMA Savings and Credit Cooperation Limited and the Provident Fund, etc. Most of the staffs agreed with these savings methods. Consequently, the administrators could further utilize the research results to make the efficient saving guideline or the policy. 1,000-5,000 Baht and the goal of saving to be used as a source of funds in the future and for spending in old age/ sickness. For academic staff most of them have expenses for accommodation or housing on average 14,084.8 Baht per month. Most of their savings are saved in both financial institutions and other forms of savings in financial institutions will choose to save in the form of bank deposits the most. For all other forms of savings, most of them are in gold and the purchase of insurance and 2) Promotion of savings of Navamindradhiraj University, Provident Fund, etc. Most agree with the promotion of such savings, so the administrators of Navamindradhiraj University. The aforementioned research findings can be taken into account in developing guidelines or policies to promote effective savings in the future.

Keywords : Saving behavior, Saving Promotion, University staff

บทนำ

ผู้ที่มีเป้าหมายชีวิต ย่อมรู้ดีว่าสิ่งที่จะช่วยในการขับเคลื่อนให้ชีวิตประสบความสำเร็จได้นั้น คือ การวางแผน และได้ลงมือทำอย่างจริงจัง โดยสิ่งที่ควรมีเป็นอันดับแรก คือ กล้าคิด และลงมือทำในทันที เพื่อให้เกิดการออมตั้งแต่เนิ่น ๆ และช่วยให้สามารถต่อยอดแผนการที่ต้องการทำให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งเป้าหมายการออมมีมากมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการออมเพื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน คือ การสำรองเงินไว้ใช้ได้น้อย 6 เดือน หากเกิดผลกระทบ หรือเกิดเรื่องที่ไม่คาดฝัน ก็ยังสามารถใช้เงินออมนั้นดำรงชีพในช่วงระยะเวลาของการปรับตัวได้ การออมเพื่อวัตถุประสงค์การเงินตามจังหวะชีวิต เช่น การออมเงินเพื่อการศึกษาต่อ การออมเงินเพื่อการแต่งงาน การออมเงินเพื่อนำไปซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์การเงินที่แตกต่างกันออกไป หรือการออมเงินเพื่อเกษียณ เป็นการออมเงินเพื่อนำเงินดังกล่าวไปใช้ในวัยเกษียณอายุ โดยการออมเงินเพื่อลงทุนให้ได้อัตราผลตอบแทนที่เหมาะสม รวมถึงระยะเวลาการลงทุนที่ยาวพอสมควร สามารถนำไปสู่เป้าหมายการออมเพื่อเกษียณตามที่ต้องการได้ ทั้งนี้ จากการวิจัยพบว่า ทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และเศรษฐกิจ อัตราส่วนของประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ในหลายประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมของประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยการเกษียณอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งถอนตัวออกจากการทำงานประจำจากการทำงานทั้งโดยสมัครใจ หรือถึงตามข้อกำหนดของอายุที่ต้องเกษียณจากงาน นั้นหมายถึง ในช่วงเวลาดังกล่าวจะไม่มีรายได้จากการทำงานประจำอีกต่อไป แต่รายจ่ายก็ยังคงต้องดำเนินอยู่ สำหรับในเมืองไทยเอง พบว่าประชากรไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน โดยดัชนีผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้น และสวัสดิการของผู้สูงอายุก็น้อยลงอย่างต่อเนื่อง แหล่งรายได้ของผู้สูงอายุมักเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

สำหรับคนทั่วไปมักได้รับการปลูกฝัง หรือสร้างนิสัยเรื่องการออมเงินตั้งแต่วัยเด็กจากครอบครัว หรือโรงเรียน แต่เมื่อเวลาผ่านไปภาระหนี้ถึงถึงความสำคัญของการออมก็ลดน้อยลง เนื่องจากการดำเนินชีวิตในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น อาหาร สินค้า และบริการต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น รวมถึงกระแสโฆษณาต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้บุคคลมีค่านิยมเรื่องการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมมากขึ้น ทำให้บุคคลไม่คำนึงถึงการประหยัด

ขาดการเก็บออม และการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง จนทำให้ประสบปัญหาทางการเงิน และดำเนินชีวิตอย่างไม่มีความสุข การออมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อชีวิต รวมถึงการออมยังถือเป็นการวางแผนทางการเงิน ในอีกรูปแบบหนึ่งอีกด้วย (วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. 2557) ซึ่งที่ผ่านมา กระทรวงการคลังได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการออมแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดทำแผนการส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ โดยเสนอร่างแผนการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงิน พ.ศ. 2560-2564 อันมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานเรื่องการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินระดับประเทศอย่างบูรณาการ และทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การสร้างความแข็งแกร่งให้สถาบันหรือองค์กรการออมที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในระบบ เพื่อเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบสหกรณ์และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกของสหกรณ์ (3) การเพิ่มผลิตภัณธ์การออมและมาตรการลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย ภาครัฐควรมีมาตรการผลักดันให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยให้มีเงินเหลือในการออม ในขณะที่ควรจะมีการออกแบบผลิตภัณธ์การออมใหม่ ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณธ์การออมแบบระยะยาว เพื่อดึงดูดให้ประชาชนมีการออมเพิ่มมากขึ้น นำไปใช้จ่ายยามจำเป็น และยามชราภาพได้อย่างเพียงพอ และ (4) การเติมเต็มระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ กระทรวงการคลังเห็นควรปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ อาทิ เช่น การเร่งรัดการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ การปรับปรุงกฎหมายกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ตลอดจนการปรับกลยุทธ์เพื่อดึงดูดให้แรงงานในระบบมีการออมผ่านกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุ โดยเฉพาะกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงการคลัง. 2560)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออมและการส่งเสริมการออมของพนักงานฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช เพื่อสำรวจว่าพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชิราชมีพฤติกรรมการออม และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมอย่างไร เพื่อนำไปประกอบการเสนอแนวทางการออมอันสร้างความมั่นคงในการออมต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการออมของมหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์ที่ได้รับต่อพนักงาน

- 1.1 สามารถสร้างความตระหนักการให้พนักงานของมหาวิทยาลัยฯ วางแผนการออมเงินมากขึ้น
- 1.2 มีเครื่องมือในการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องให้กับพนักงานมหาวิทยาลัยฯ นำไปปฏิบัติใช้

2. ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

- 2.1 เป็นข้อมูลเพื่อนำเสนอหัวหน้าหน่วยงานสำหรับนำไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจ แก้ไขปัญหา รายได้ไม่เพียงพอ และสนับสนุนการออมในระดับหน่วยงานต่อไป

3. ประโยชน์ที่ได้รับต่อองค์กร (มหาวิทยาลัย)

- 3.1 เป็นข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในการนำไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจ แก้ไขปัญหา รายได้ไม่เพียงพอ และสนับสนุนการออมในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

1. ความหมายเกี่ยวกับการออม

พิกุล ปัญญา (2554) ได้ให้ความหมายของการออม หมายถึง การใช้จ่ายเงินอย่างรู้ค่า คิดก่อนซื้อ คิดก่อนใช้ และการที่เราเก็บเข้ามามากกว่ารายจ่ายออกไป เงินส่วนที่เหลือเก็บ เรียกว่า เงินออม ถ้าสะสมมากเข้า จะกลายเป็นเงินก้อนใหญ่นำไปใช้ประโยชน์ในยามจำเป็น

กฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ได้ให้ความหมายของการออม หมายถึง การเก็บสะสมรายได้ส่วนหนึ่ง ที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หรือรายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต แล้วนำไปเก็บไว้ โดยวัตถุประสงค์เพื่อการใช้จ่ายในอนาคต

จากที่นักวิชาการแต่ละท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการออมไว้ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การออม หมายถึง การนำรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ จากการทำงานมาเก็บสะสม หรือแบ่งสรรปันส่วนไว้ เพื่อนำไปใช้จ่าย หรือนำไปใช้ประโยชน์ในยามจำเป็น

2. รูปแบบของการออม

คณิน เล้าตระกูล (2559) ได้กล่าวว่า รูปแบบของการออมมีหลากหลายประเภท ดังนี้ (1) การออมเงินในบัญชีเงินฝากเป็นการออมในรูปแบบที่ง่ายที่สุด เพียงไปติดต่อที่ธนาคารเพื่อเปิดสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร เลือกรูปแบบการฝากแบบออมทรัพย์ หรือฝากแบบประจำ จากนั้นฝากเงินเข้าบัญชี วิธีการนี้มีข้อดีคือมีความปลอดภัยสูง ฝากเงินเมื่อไหร่ก็ได้ อย่างไรก็ตามข้อเสียของวิธีนี้คือมักให้ผลตอบแทนคือดอกเบี้ยที่ต่ำมากที่สุด (2) การออมเงินในหุ้น เป็นวิธีการออมที่สามารถให้ผลตอบแทนสูง จึงทำให้ได้รับความนิยมอย่างมาก หลายคนมักนำเงินออมมาต่อยอดให้เพิ่มดอกผลจากการซื้อหุ้น ข้อดีของวิธีการนี้ คือ ให้ผลตอบแทนที่สูง สามารถซื้อขายได้ตามต้องการ ข้อเสียคือมีความเสี่ยงสูงพอสมควร แต่ก็สามารถลดความเสี่ยงได้โดยการศึกษาข้อมูลก่อนการลงทุน (3) การออมเงินในประกันชีวิต ประกันชีวิตเป็นการออมอย่างหนึ่ง ที่สามารถก่อให้เกิดผลตอบแทนที่สูงได้ อีกทั้งยังมีเรื่องการคุ้มครองชีวิตจากอุบัติเหตุอีกด้วย การออมในเงินประกันยังสามารถนำเอาภาษีลดหย่อนภาษีได้ด้วยเช่นกัน ข้อดีของการออมแบบนี้คือให้ผลตอบแทนที่สูง ช่วยลดหย่อนภาษี คุ้มครองอุบัติเหตุ แต่ข้อเสียคือมักจะใช้เวลาออมที่ยาวนาน เช่น บางกรมธรรม์กำหนดไว้ว่าจะสามารถรับผลประโยชน์ได้เมื่อ 20 ปีให้หลัง เป็นต้น (4) การออมเงินในกองทุนรวมหุ้น LTF/RMF เป็นการลงทุนผ่านกองทุนรวม ซึ่งมีการได้รับผลประโยชน์ที่สูงพอสมควร ข้อดีของการลงทุนด้วยวิธีนี้ นอกจากเรื่องผลตอบแทนสูงแล้ว ยังมีเรื่องของความปลอดภัยเนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแลพอร์ตการลงทุน และสามารถนำไปใช้ลดหย่อนภาษีได้ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามข้อเสียของการออมเงินในกองทุนรวมดังกล่าวก็คือ มักจะต้องใช้เวลาในการได้รับผลตอบแทน (5) การออมเงินด้วยการลงทุนในกองทุนรวมอื่น ๆ (ที่ไม่ใช่ LTF/RMF) เป็นการลงทุนที่คล้ายกับการออมเงินในกองทุนรวมหุ้น กล่าวคือเป็นการซื้อกองทุนรวม ข้อดีของการออมผ่านวิธีนี้คือมีผลตอบแทนที่ค่อนข้างดี และสามารถกระจายความเสี่ยงในการลงทุนได้ นอกจากนั้นก็ยังมีมืออาชีพช่วยดำเนินการให้ โดยที่ผู้ลงทุนไม่ต้องดูแลเอง สำหรับข้อเสียของวิธีนี้ คืออัตราค่าไถ่ มักจะมีความผันผวนไม่แน่นอน และ (6) การออมเงินในอสังหาริมทรัพย์ เป็นการออมโดยการซื้ออสังหาริมทรัพย์ เก็บไว้ เช่น บ้าน ที่ดิน อาคารพาณิชย์ ข้อดีคือสามารถใช้เก็งกำไรได้ในอนาคต และสามารถปล่อยเช่าเพื่อผลตอบแทนได้ แต่ข้อเสียคือมักต้องใช้เงินลงทุนสูง และทำให้ผู้ลงทุนมีสภาพคล่องต่ำ

3. ปัจจัยที่ส่งผลกับพฤติกรรมการออม

สิรินดา กลิ่นจันทร์หอม (2555) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการออมนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 6 ประการ ได้แก่ (1) รายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้ประชาชนมีความมั่นใจที่จะออมเงินเพิ่มขึ้นที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น (2) จำนวนผู้พึ่งพิงหรือผู้ที่ไม่ได้มีเงินได้เพิ่มสูงขึ้นมีผลทำให้เกิดผลกระทบทางด้านรายจ่าย คือ รายจ่ายเพิ่มสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามบุคคลในวัยทำงานมีการออมที่สูงและถ้าหากมีบุคคลประเภทนี้อยู่มากจะทำให้เกิดแนวโน้มในการออมสูงขึ้น (3) วัฏจักรชีวิต บุคคลทั่วไปมีรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเริ่มต้นชีวิตแต่ในช่วงอายุวัยกลางคนจะมีการบริโภคที่คงที่และมีการออมเป็นจำนวนมาก เนื่องจากต้องออมเพื่อจ่ายคืนหนี้สิน เก็บออมไว้เมื่อออกจากงานและเมื่อถึงวัยเกษียณอายุ (4) อาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของเงิน ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูง การออมย่อมสูงขึ้น

ตรงกันข้ามกับผู้ประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนต่ำ การออมก็ลดลง (5) เขตชนบทและเขตเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่กำหนดความสามารถในการออม การออมที่เพิ่มสูงเป็นผลมาจากการพัฒนาตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคที่ต่างกันซึ่งส่งผลกระทบในด้านดีถึงการออมของประชาชน และ (6) ระดับการศึกษาที่มีผลต่อการออมทั้งในทางบวกและลบส่งผลให้เกิดการออมมากขึ้น เมื่อมีการศึกษาอ่อนเป็นผู้ที่มีวินัยในการเก็บออมอีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังทัศนคติในเรื่องของการออมอีกด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม และการส่งเสริมการออม อาทิเช่น การศึกษาของ ปิยะ จีระศักดิ์ประเสริฐ (2558) กล่าวว่า ข้าราชการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สังกัดส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการออมมากถึงร้อยละ 95.35 โดยจะออมเงินเดือนละประมาณ 1,000-5,000 บาท ซึ่งรูปแบบการออมที่เป็นที่นิยมมากที่สุด คือ ฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือการศึกษาของวีรวิญญ์ ต้นวรรณรักษ์ (2556) กล่าวว่า พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย/ชรา ในรูปแบบการฝากธนาคาร สหกรณ์ออมทรัพย์หรือประกันชีวิต โดยรายได้ที่เพิ่มขึ้นและรายจ่ายที่ลดลงเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการออมเงิน เช่นเดียวกันกับการศึกษาของลำไพร พันทุภักข์ (2556) กล่าวว่า พฤติกรรมการออมส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่มีการออมเงินกับธนาคารมากที่สุด และมีปริมาณเงินออมต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน โดยจุดมุ่งหมายของการออมโดยส่วนใหญ่ คือ ออมไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการออมเงินของเจ้าหน้าที่ในเทศบาลดังกล่าว ได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และระดับการศึกษา หรือการศึกษาของ อรรถพล ศิริสุขสันต์ (2556) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการออมเงินโดยส่วนใหญ่เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา หรือในยามฉุกเฉิน โดยพบว่าวัตถุประสงค์ของการออมนั้นมีความสัมพันธ์กับอายุ สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช จำนวน 3,183 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช จำนวน 350 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรทาร์โย มาเน

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร} \quad n &= \frac{N}{1+N(e^2)} \\ &= \frac{3,183}{1+3,183 (0.05^2)} \\ &= 357.64 \approx 358 \text{ คน} \end{aligned}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรรวมทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดค่าเท่ากับ .05

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรทาร์โย มาเน พบว่า ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 358 คน อย่างไรก็ตามเพื่อความสะดวกต่อการเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 350 คน โดยแบ่งออกเป็นบุคลากรฝ่ายสนับสนุน จำนวน 245 คน และบุคลากรฝ่ายวิชาการ จำนวน 105 คน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูล และง่ายต่อการคำนวณค่าเฉลี่ย ร้อยละของข้อมูลที่ได้เก็บ

2. เครื่องมือวิจัย

2.1 กระบวนการสร้างเครื่องมือวิจัย

ข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถาม ผู้วิจัยออกแบบมาจากการทบทวนวรรณกรรม จากบทความงานวิจัยต่าง ๆ ในประเทศ อาทิเช่น การศึกษาของปิชัย จีระศักดิ์ประเสริฐ (2558) หรือการศึกษาของของวีรวิทย์ ตันวรรณรักษ์ (2556) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการออมเงิน ประกอบด้วยรูปแบบการออม จำนวนเงินที่ออม และเป้าหมายการออม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศสายสนับสนุน มีข้อคำถาม จำนวน 14 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ดังนี้ (Likert. 1970 : 275)

- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.80 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศสายสนับสนุน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open ended)

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามดังกล่าวมีการหาค่าความเที่ยง ความตรงของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศเป็นผู้ประเมินแบบสอบถามดังกล่าว ทั้งนี้ ผลการหาค่าความเที่ยงตรง ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.60 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวใช้ได้ สามารถนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศสายสนับสนุน จำนวน 245 คน และพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศสายวิชาการ จำนวน 105 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศสายสนับสนุน และสายวิชาการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบกลับมา

3.4 นำผลการตอบแบบสอบถามดังกล่าวไปประเมินผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการนำข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บได้มาแปรข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ 2 ขั้นตอนดังนี้

4.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออม จากแบบสอบถามตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการอธิบายข้อมูลค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการออมเงินของพนักงานมหาวิทยาลัย นวมนิทรราชสาสน์สนุน และสายวิชาการ จากแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง พฤติกรรมการออมและการส่งเสริมการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน และสายวิชาการมหาวิทยาลัยนวมินทรราชสาสน์สนุน พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการออมเงินของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนและสายวิชาการ

1.1 พฤติกรรมการออมเงินของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน จำแนกออกเป็น

1.1.1 รูปแบบการออม

สำหรับรูปแบบการออม ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบการออมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ออมในสถาบันการเงิน ออมในรูปแบบอื่น ๆ และออมทั้งสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งรูปแบบการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน เป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

รูปแบบการออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ออมในสถาบันการเงิน	97	39.6
ออมในรูปแบบอื่น ๆ	31	12.7
ออมทั้งสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ	117	47.8
รวม	245	100.0

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ส่วนใหญ่ออมทั้งสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ ออมในสถาบันการเงินอย่างเดียว จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 และออมในรูปแบบอื่น ๆ เพียงอย่างเดียว จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 และเมื่อพิจารณาเป็นการออมในสถาบันการเงินเพียงอย่างเดียว พบว่า ส่วนใหญ่ออมในเงินฝากธนาคารมากที่สุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และการออมในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเดียว พบว่าส่วนใหญ่ออมในทองคำมากที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

1.1.2 จำนวนเงินที่คาดว่าจะออม

สำหรับจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมนั้น เป็นจำนวนเงินออมที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพนักงานสายสนับสนุนออมอยู่ตลอด หรือคาดว่าจะออมต่อเดือน ซึ่งจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนเงินที่คาดว่าจะออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

จำนวนเงินออม (บาทต่อเดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ออม/ คาดว่าจะไม่ออม	8	3.3
500 – 1,000	47	19.2
1,001 – 5,000	117	47.8
5,001 – 10,000	24	9.8
10,001 – 15,000	14	5.7
15,001 – 20,000	18	7.3
20,001 – 25,000	3	1.2
25,001 – 30,000	9	3.7
30,001 ขึ้นไป	5	2.0
รวม	245	100.0

จากตารางที่ 2 จำนวนเงินที่คาดว่าจะออม พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ส่วนใหญ่คาดว่าจะออมต่อเดือน จำนวนเงินออมระหว่าง 1,001-5,000 บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ จำนวนเงินออมระหว่าง 500-1,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 จำนวนเงินออมระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 จำนวนเงินออมระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 จำนวนเงินออมระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 จำนวนเงินออมระหว่าง 25,000-30,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ไม่ออมหรือคาดว่าจะไม่ออม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 จำนวนเงินออมระหว่าง 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และจำนวนเงินออมระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อคิดจำนวนเงินออมเฉลี่ย (Mean) พบว่า จำนวนเงินที่คาดว่าจะออม คือ 7,358.70 บาทต่อเดือน และจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมสูงสุด คือ 50,000 บาท ต่อเดือน

1.1.3 เป้าหมายการออมเงิน

สำหรับเป้าหมายการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน แบ่งออกเป็นเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เพื่อซื้อสินทรัพย์/ทุนการศึกษา/ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย/ซื้อบ้าน/ซื้อรถยนต์ เพื่อการลดหย่อนภาษี เพื่อผลตอบแทน และเพื่ออื่น ๆ และเนื่องจากการตอบแบบเลือกได้หลายคำตอบ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ด้วย Multiple Response ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เป้าหมายการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

เป้าหมายการออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว	192	30.4
เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	176	27.9
เพื่อซื้อสินทรัพย์/ทุนการศึกษา/ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย/ซื้อบ้าน/ซื้อรถยนต์	102	16.2
เพื่อการลดหย่อนภาษี	67	10.6
เพื่อผลตอบแทน	91	14.4
อื่น ๆ	3	0.5

จากตารางที่ 3 พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนส่วนใหญ่มีเป้าหมายการออม คือ เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมา คือ เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 เพื่อซื้อสินทรัพย์/ทุนการศึกษา/ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย/ซื้อบ้าน/ซื้อรถยนต์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 เพื่อผลตอบแทน จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 เพื่อการลดหย่อนภาษี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 และอื่น ๆ เช่น เพื่อนำไปเปิดร้านล้างรถ หรือไปเป็นทุนดำเนินการทางธุรกิจ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

1.2 พฤติกรรมการออมเงินของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ จำแนกออกเป็น

1.2.1 รูปแบบการออม

สำหรับรูปแบบการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบการออมออกเป็น 3 ประเภท คือ ออมในสถาบันการเงิน ออมในรูปแบบอื่น ๆ และออมทั้งสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รูปแบบการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

รูปแบบการออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ออมในสถาบันการเงิน	42	40.0
ออมในรูปแบบอื่น ๆ	7	6.7
ออมทั้งสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ	56	53.3
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 4 รูปแบบการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่ออมทั้งสถาบันการเงินและรูปแบบอื่น ๆ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ ออมในสถาบันการเงินอย่างเดียว จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และการออมในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเดียว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 โดยเมื่อพิจารณาการออมในสถาบันการเงินอย่างเดียว พบว่าพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการเลือกออมเงินในรูปแบบเงินฝากธนาคารมากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 และออมในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเดียว ส่วนใหญ่เลือกออมในทองคำ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1

1.2.2 จำนวนเงินที่คาดว่าจะออม

สำหรับจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมนั้น เป็นจำนวนเงินออมที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการออมอยู่ตลอด หรือคาดว่าจะออมต่อเดือน ซึ่งจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนเงินที่คาดว่าจะออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

จำนวนเงินออม (บาทต่อเดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ออม/ คาดว่าจะไม่ออม	1	1.0
500 – 1,000	3	2.9
1,001 – 5,000	44	41.1
5,001 – 10,000	28	26.6
10,001 – 15,000	6	5.7
15,001 – 20,000	10	9.5
20,001 – 25,000	6	5.7
25,001 – 30,000	3	2.9
30,001 ขึ้นไป	4	3.8
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 5 จำนวนเงินที่คาดว่าจะออม พบว่า ส่วนใหญ่คาดว่าจะออมต่อเดือน ระหว่าง 1,0001-5,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาเป็นระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 จำนวนเงินระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 จำนวนเงินระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 เช่นเดียวกันกับ จำนวนเงินระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 จำนวนเงิน 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และจำนวนเงินระหว่าง 500-1,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 เช่นเดียวกันกับจำนวนเงินระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และสุดท้าย คือ ไม่ออมหรือคาดว่าจะไม่ออม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อคิดจำนวนเงินออมเฉลี่ย (Mean) พบว่า จำนวนเงินที่คาดว่าจะออม คือ 10,687.60 บาท ต่อเดือน และจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมสูงสุด คือ 50,000 บาทต่อเดือน

1.2.3 เป้าหมายการออม

สำหรับเป้าหมายการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ แบ่งออกเป็นเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เพื่อซื้อสินทรัพย์/ทุนการศึกษา/ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย/ซื้อบ้าน/ซื้อรถยนต์ เพื่อการลดหย่อนภาษี เพื่อผลตอบแทน และเพื่ออื่น ๆ และเนื่องจากการเป็นคำตอบแบบเลือกได้หลายคำตอบ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ด้วย Multiple Response ได้ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 เป้าหมายการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

เป้าหมายการออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว	97	22.8
เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	94	22.1
เพื่อซื้อสินทรัพย์/ทุนการศึกษา/ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย/ซื้อบ้าน/ซื้อรถยนต์	84	19.7
เพื่อการลดหย่อนภาษี	68	16.0
เพื่อผลตอบแทน	80	18.8
อื่น ๆ	3	0.7

จากตารางที่ 6 เป้าหมายการออม พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการส่วนใหญ่มีเป้าหมายการออมเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 รองลงมาเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 รองลงมาเพื่อซื้อสินทรัพย์/ทุนการศึกษา/ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย/ซื้อบ้าน/ซื้อรถยนต์ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 เพื่อผลตอบแทน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 เพื่อการลดหย่อนภาษี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และอื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณการทำงานด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่ามัธยฐาน

2.1 การส่งเสริมการออมกับพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินแสดงได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน

การส่งเสริมการออม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ความหมาย
ท่านคิดว่าท่านจะออมเงินทุกเดือนในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	4.33	0.05	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าท่านจะแบ่งเงินออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงิน เพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออม เพื่อการศึกษาของบุตร	4.22	0.05	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าจะนำเงินออมออกมาใช้บ่อย ๆ	2.60	0.08	เห็นด้วยระดับน้อย
เมื่อท่านได้เงินพิเศษต่าง ๆ ท่านจะนำเงินส่วนนั้นมาออม	4.11	0.05	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านคิดว่าท่านจะออมเงินทุกเดือนในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	4.33	0.05	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าท่านจะแบ่งเงินออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงิน เพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออม เพื่อการศึกษาของบุตร	4.22	0.05	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าจะนำเงินออมออกมาใช้บ่อย ๆ	2.60	0.08	เห็นด้วยระดับน้อย
เมื่อท่านได้เงินพิเศษต่าง ๆ ท่านจะนำเงินส่วนนั้นมาออม	4.11	0.05	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านควรออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.42	0.04	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าท่านไม่สามารถออมเงินได้หากไม่มีแรงจูงใจในการออม	3.60	0.07	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะวางแผนการใช้เงินไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ	4.15	0.05	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกเดือน	3.60	0.08	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต	3.40	0.05	เห็นด้วยระดับปานกลาง
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน	4.05	0.05	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อเป็นมรดกให้ครอบครัว	3.92	0.06	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อเป็นทุนการศึกษา	3.83	0.06	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมไว้ใช้จ่ายยามชรา	4.23	0.05	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านรู้สึกภูมิใจที่ท่านได้ออมเงิน	4.43	0.04	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 7 เป็นระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนต่อการส่งเสริมการออม พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนเห็นด้วยระดับมากที่สุดว่ารู้สึกภูมิใจที่ได้ออมเงินมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.04) โดยเห็นด้วยว่าควรออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.04) และจะออมเงินทุกเดือนในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.05) นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยที่จะลงมือทำตามแผนการออมไว้ใช้จ่ายยามชรา ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.05) ตลอดจนเห็นด้วยว่าจะแบ่งเงินออมออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงินเพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออมเพื่อการศึกษาของบุตร ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.05) โดยพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนมีความเห็นด้วยระดับมากที่สุดในทุกรูปแบบการส่งเสริมการออมที่กล่าวมา

2.2 การส่งเสริมการออมกับพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินแสดงได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมเงินของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

การส่งเสริมการออม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ความหมาย
ท่านคิดว่าท่านจะออมเงินทุกเดือนในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้	4.66	0.07	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าท่านจะแบ่งเงินออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงินเพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออม เพื่อการศึกษาของบุตร	4.70	0.07	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าจะนำเงินออมออกมาใช้บ่อย ๆ	2.42	0.15	เห็นด้วยระดับน้อย
เมื่อท่านได้เงินพิเศษต่าง ๆ ท่านจะนำเงินส่วนนั้นมาออม	4.45	0.09	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านควรออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.75	0.05	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านคิดว่าท่านไม่สามารถออมเงินได้หากไม่มีแรงจูงใจในการออม	4.17	0.12	เห็นด้วยระดับมาก
ท่านจะวางแผนการใช้เงินไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ	4.50	0.08	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านจะทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกเดือน	4.35	0.11	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต	4.50	0.08	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน	4.50	0.08	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อเป็นมรดกให้ครอบครัว	4.40	0.09	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อเป็นทุนการศึกษา	4.30	0.10	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านจะลงมือทำตามแผนการออมไว้ใช้จ่ายยามชรา	4.65	0.06	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
ท่านรู้สึกภูมิใจที่ท่านได้ออมเงิน	4.56	0.06	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 8 เป็นระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการต่อการส่งเสริมการออม พบว่าพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าควรออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.05) โดยพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดในการส่งเสริมการออมรูปแบบอื่น ๆ อีก คือ เห็นด้วยว่าควรแบ่งเงินออมออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงินเพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออมเพื่อการศึกษาของบุตร ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.07) และจะออมเงินทุกเดือนในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.07) นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยที่จะลงมือทำตามแผนการออมไว้ใช้จ่ายยามชรา ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.06) ตลอดจนเห็นด้วยว่าจะวางแผนการใช้เงินไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.08) จะลงมือทำตามแผนการออมสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.08) และจะลงมือทำตามแผนการออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.08)

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการออมเงิน และการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช สายสนับสนุน สรุปได้ว่าพฤติกรรมการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชสายสนับสนุนส่วนใหญ่จะออมทั้งในสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการออมในสถาบันการเงินมากที่สุด จะออมในรูปแบบเงินฝากธนาคาร รองลงมาเป็นเงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชมีสหกรณ์ออมทรัพย์ กทม. จำกัด และสหกรณ์วชิรพยาบาล นอกจากนี้ ยังมีการซื้อกองทุนต่าง ๆ ซื้อสลากออมสิน สลากธกส. รวมถึงการออมในรูปแบบทองคำก็เป็นที่ยอมรับเช่นกัน ทั้งนี้ จำนวนเงินที่คาดว่าจะออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ส่วนใหญ่แล้วอยู่ระหว่าง 1,001-5,000 บาทต่อเดือน และมีเป้าหมายการออมส่วนใหญ่ เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว สำหรับการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชสายสนับสนุน เมื่อสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงิน พบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งเห็นด้วยที่จะออมเงินทุกเดือน ในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ การแบ่งเงินออมออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงินเพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออมเพื่อการศึกษาของบุตร จะออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงจะมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินล่วงหน้า โดยกำหนดให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ ตลอดจนจะลงมือทำตามแผนการออมไว้ใช้จ่ายยามชรา ประการสำคัญ คือ รู้สึกภูมิใจที่ได้ออมเงิน

2. พฤติกรรมการออมเงิน และการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชสายวิชาการ สรุปได้ว่า พฤติกรรมการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชสายวิชาการส่วนใหญ่จะออมทั้งในสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการออมในสถาบันการเงินมากที่สุด จะออมในรูปแบบเงินฝากธนาคาร รองลงมาเป็นเงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ ส่วนใหญ่แล้วอยู่ระหว่าง 1,001-5,000 บาท ต่อเดือน และส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ใช้จ่ายยามชรา/เป็นมรดกครอบครัว สำหรับการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชสายวิชาการ เมื่อสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงิน พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งเห็นด้วยที่จะออมเงินทุกเดือน ในจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ การแบ่งเงินออมออกเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ออมเงินเพื่อใช้ยามฉุกเฉิน เงินออมเพื่อการศึกษาของบุตร การนำเงินพิเศษต่าง ๆ เนื่องในโอกาสต่าง ๆ มาออม จะออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงจะมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินล่วงหน้า โดยกำหนดให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ ตลอดจนจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกเดือน ลงมือทำตามแผนการออมสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต เพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน เป็นมรดกให้กับครอบครัว เป็นทุนการศึกษาแก่บุตร และจะลงมือทำตามแผนการออมไว้ใช้จ่ายยามชรา ประการสำคัญ คือ รู้สึกภูมิใจที่ได้ออมเงิน

จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการออมของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการโดยส่วนใหญ่จะออมเงินทั้งในสถาบันการเงิน และรูปแบบอื่น ๆ แสดงว่า พนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชให้ความสำคัญกับการออม ซึ่งการออมในสถาบันการเงินมากที่สุด จะออมในรูปแบบเงินฝากธนาคาร รองลงมาเป็นเงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยจำนวนเงินที่คาดว่าจะออมของพนักงานมหาวิทยาลัยทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการส่วนใหญ่แล้วอยู่ระหว่าง 1,001-5,000 บาทต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลำไพร พันทุภักดิ์ (2556 : 58) กล่าวว่า พฤติกรรมการออมส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลในเขตอำเภอ เมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่มีการออมเงินกับธนาคารมากที่สุด และมีปริมาณเงินออมต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน สำหรับเป้าหมายการออมนั้น พบว่าพนักงานมหาวิทยาลัยทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการของมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช โดยส่วนใหญ่แล้วมีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต/ ใช้จ่ายยามชรา/ เป็นมรดกครอบครัว ซึ่งสอดคล้อง

กับการศึกษาของ สกุนา หวังเอียด (2558 : 1-9) ที่พบว่าพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ประการสำคัญคือ เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในอนาคต และไว้ใช้จ่ายในยามชรา/ เจ็บป่วย นอกจากนี้การส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องของพนักงานมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศสาขาสายวิชาการ พบว่าเป็นไปได้ไม่ยาก เนื่องจากเมื่อสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมเงิน พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด กล่าวคือ มหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศมีการส่งเสริมการออมเงินอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจในการออมเงิน ตลอดจนเป็นการปลูกฝังให้บุคลากรรู้จักออมเงินและระมัดระวังค่าใช้จ่าย เนื่องจากบุคลากรของมหาวิทยาลัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะยังสร้างความตระหนักรู้ในการออมของพนักงานหรือบุคลากรของมหาวิทยาลัยมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อบุคลากรแล้ว ยังส่งผลต่อเศรษฐกิจระดับประเทศอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออมและการส่งเสริมการออมของพนักงานฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยนวมินทราชูทิศ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการออมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการออมมากขึ้น ยิ่งโดยเฉพาะการออมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณการทำงานยิ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะช่วงเวลาดังกล่าว คนเรานั้นจะไม่มีรายได้จากงานประจำอีกต่อไป และยิ่งโลกของเราเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้นด้วยแล้ว ยิ่งควรส่งเสริมการออมเป็นอย่างยิ่ง โดยภาครัฐควรออกกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ กติกาต่าง ๆ เพื่อให้การออมสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

รายการอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). **สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>. [17 เมษายน 2565].
- กระทรวงการคลัง. (2560). **แนวทางการส่งเสริมการออมทั้งระบบ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.prachachat.net/finance/news-71786>. [17 เมษายน 2565].
- กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์**. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณิน เล้าตระกูล. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินของสมาชิกสหกรณ์ กรณีศึกษา: สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเชียงใหม่ จำกัด**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปิชัย จีระศักดิ์ประเสริฐ. (2558). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน : กรณีศึกษาข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสังกัดส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิบูล ปัญญา. (2554). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของเจ้าหน้าที่การตลาดบริษัทหลักทรัพย์**. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ลำไพร พันทุกข์. (2556). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของเจ้าหน้าที่เทศบาลในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2557). “ปัจจัยในการทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.” วารสารสุทธิปริทัศน์. 28(85) : 300-315.
- วีรวิทย์ ตันวรรณรักษ์. (2556). การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมการออมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอยุธยา.
- สกุณา หวังเอียด. (2558). พฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิรินดา กลิ่นจันทร์หอม. (2555). “พฤติกรรมการออมเงินของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.” เอกสารแบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบันรายวิชา 751409. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรรณพ ศิริสุขสันต์. (2556). พฤติกรรมการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของพนักงานห้าง : กรณีศึกษาพนักงานห้าง บริษัทเซ็นทรัล สาขาพญา ปิข. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Likert, R. N. (1970). A technique for the measurement of attitude. Attitude Measurement. Chicago : Ronal McNally & Company.